

Turkish A: literature – Standard level – Paper 1
Turc A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Turco A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Monday 30 April 2018 (afternoon)

Lundi 30 avril 2018 (après-midi)

Lunes 30 de abril de 2018 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Verilen pasajlardan **biri** hakkında yönlendirilmiş edebi analiz yazınız. Yanıtınız verilen iki yönlendirici sorunun yanıtını da içermelidir.

1.

Sigara içiyorduk hastanede, Emir'in odasında. Ben ayakkabılarımı çıkarmış, Emir'in yatağına uzatmıştım. Hemşire gelip ikimizi de elimizde sigarayla gördü, istifimizi bozmadık, bir şey diyemeden çıktı. Üç sigara hikâyemizi anlattık birbirimize, güldük, ama içimiz çok acıyordu.

Birinde lisedeydik. Tuvaletin pencere pervazına oturmuştuk. Cam açıktı. Sırtımız içeriye dönüktü, ayaklarımızı dışarı sallayarak sigara içiyor, kızlardan konuşuyorduk. Müdürün sesini duyunca aşağı atladık, bilinçsizce. İkinci kattan. Benim ayak bileğim çatladı, Emir'in kolu kırıldı. İkincisinde bizim evdeydik. Emir o hafta sonu bizde kalacaktı. Gece benim odamın ışığını söndürmüş, sigara içiyorduk. Babamın paketinden eksilen sigaraları fark etmeyeceğini konuşuyorduk, alay ediyor, gülüyorduk. Birden ışık yandı. Babam.

Üçüncüsü yedi aylık beraberliğimiz sırasındaydı, yine hastanede idik.

“Sözlüğün duruyor mu hâlâ?” diye sordum Emir'e, düşüncesizce. “Yandı,” dedi. Yüzümü ateş bastı.

Okulun ilk günü aramızdaki dengeyi bozan ve arkadaşlığımızı birbirimize ne kadar yakın olsak da eksikli bırakarak, o suçluluk ve haksızlığa uğramışlık duygularını yaşamamıza neden olan densizliğimden sonra; her şeye rağmen arkadaş olduğumuzda; asker çocuğu Emir'in hazırlık sınıfına başlamadan önceki yaz tatilinde her gün yirmi sözcük ezberlemek zorunda olduğunu öğrenmiştim. Koleji kazandığı belli olunca babası kendi sözlüğünü vermiş Emir'e ve her gün yirmi sözcük ezberlemesini istemiş. Ama öyle eskiymiş ki sözlük, Emir'in sözcüklerin anlamlarını öğrenebilmek için bir de Osmanlıca-Türkçe sözlüğe bakması gerekiyormuş. Yaz tatili boyunca babası her akşam o günün yirmi sözcüğünü ve önceki günlerin sözcüklerini soruyor ve bilemediği her sözcük için avucuna cetvelle vuruyormuş.

Beni annemle babam birlikte götürmüşlerdi okula. Saçlarımı annem taramıştı. Okulun bahçesinde ilk farkettiğim çocuktu Emir. Yüzüne bakarken bir anda onun yirmi yaşındaki yüzünü gördüm, ileride sahip olmak isteyeceğim bir yüz. Oysa büyüyünce yüzünün alacağı şekil tahmin edilebilen çocuklardan hiç hoşlanmam, çocuk bedeninde yetişkin gibidirler. Emir'in yüzünde gençliğe de yaşlılığa da yakışan bir çocuksuluk vardı. Yirmili yaşlarımıza geldiğimizde anladım bunu.

Saçlarını kendisinin taradığını hissettim, hakkında hiçbir şey bilmediğim halde. Emir'in her şeyinde bir kendine ait'lik vardı, onu Emir kılan buydu. Yanında çok yaşlı ama dinç bir adam. Korkutucu bir kişilik. Siyah fötr şapka, koyu renk takım elbise, tıraşlı ve gergin olmasına rağmen yaşlı bir yüz, elinde bir baston. Arada bir bastonu Emir'in sırtına dokunduruyordu. Yaşlı adam sert adımlarla uzaklaştı: bir ki, bir ki, bir ki. Annemle babam gitti. Emir'le birbirimize baktık, gülümsedik. İlk arkadaşım bu olsun ve ilk yanlış soru:

— Seni deden mi getirdi okula? gibi bir cümleyle.

— Hayır babam.

Çok sonra öğrendim hikâyesini:

O yaşlı adam babasıymış, yetmiş iki yaşındaymış. Emekli albaymış.

Annesi babasının üçüncü karısıymış.

Babası ilk karısını çocuğu olmadığı için on yıllık evliyken boşamış. Arkasına bakmamış bile.

Kendinden on beş yaş küçük ikinci karısından iki kızı olmuş –küçüğü Yüksel abla, büyüğünü hiç görmedim–.

Annesi kanserden öldüğünde Yüksel abla on iki yaşındaymış.

Babası bir yıl geçmeden Emir'in annesiyle evlenmiş. Tam kırk yaş küçükmüş annesi babasından. Büyük ablası, ölen karısının hatırasına hiç saygı göstermeyip, hemen, üstelik
45 kendinden kırk yaş küçük bir kadınla evlenen babasına lanet etmiş, yüzünü bile görmek istememiş, görmemiş de bir daha.

Emir doğmuş.

Evleri çok sessizmiş. Babası her gece onda yatar, altıda kalkarmış. Yemekte konuşulmasına kızarmış. Öyle mutsuzmuş ki annesi, Emir iki yaşındayken evden kaçmış,
50 babasının emir eriyle. Er terhis olduktan sonra, askerliği yanmasın diye.

Öyle mutsuz 'olmalı'ymış ki annesi evliyken, kaçtıktan sonra Emir'i görmeye hiç gelmemiş, belki de görmek istemiş de korkmuş, gelememiş, bilinmiyormuş bu, – Emir böyle düşünmeyi tercih ediyor.

Yüksel abla babasından nefret ediyormuş. Ama küçükmüş, gidecek yeri yokmuş.
55 Babasının oğlu olduğu için Emir'den de nefret ediyormuş. Oysa Emir Yüksel abla onu sevsin istemiş, çünkü ablasını severmiş.

Babası Emir'e ara sıra cetvelle vurarak cezalandırmak dışında, kötü davranmazmış.

O yatılıydı, ben gündüzlüydüm. Okuldaki yemekleri yiyemediğimi söyler, anneme yemek yaptırır, götürür Emir'e verirdim, akşamları yesin diye. Hafta sonları bazen bize gelirdi, özellikle
60 lisedeyken, – artık babasına dikleniyordu. Babam diğer arkadaşlarıma gösterdiği kadar ilgi gösterirdi Emir'e, ama annemin ondan düpedüz hoşlandığını hissederdim.

Arkadaşlığımız garip bir dengesizlik üstüne kuruluydu. Onda olmayan her şey bende vardı, sevecen ve genç bir ana-baba, yakın ilgi, akrabalar, mutlu bir ev hayatı. Sanki bütün bunlara sahip olduğum için suçluydum ve onun bu yoksunluğun acısını yaşıyor olması
65 haksızlıktı.

Çekici bir hale taşıyordu başının üstünde. Erkekler onunla arkadaş olmak, kızlar onunla yatmak isterlerdi. Okulda o Emir'di, ben Emir'in en yakın arkadaşı.

Okul bitince arkadaşlığımız da bitti. Onu sık sık aradım. Görüşelim, maça gidelim, içki içelim dedim. Olur dedi, ama hep bir aksilik oldu. Filolojide okuyordu. Birkaç kez yolda
70 karşılaştık. Büyük bir sevgiyle kucaklaştık, samimiydik sevgimizde, bu karşılaşmalarda birbirimizi bırakmayıp meyhanelere gittik, oturup konuştuk eski günler diye sayıklayarak, gece zilzurna sarhoş çıkarken meyhanelerden görüşelim dedik birbirimize, görüşemedik.

Sonra aramıza hayat girdi. Emir'in izini kaybettim.

Ayfer Tunç, *Taş-Kâğıt-Makas* (2005)

- (a) Karakterler hakkındaki bilginiz metin boyunca nasıl geliştiriliyor?
- (b) Anlatıcının duygularını okuyucuya anlatabilmek için kullanılan teknikler hakkında neler söyleyebilirsiniz?

2.

YALNIZCA KANATLARINA GÜVEN

- aşkımız bir gün uçup giderse aramızdan sevgilim
sırt çantalı bir duman gibi
bir melekçe çarpışan kekebeğin kanadından dökülen toz
bir çağlayanda sürüklenen bir dal parçası gibi
5 istemediğimiz yerlere giderse aşkımız
sevgilim
yalnızca kanatlarına güven
- kendi yarattığımız boşluğun ucunda
sıkı sıkı tuttuğumuz bir kapı koludur yaşam
10 ve aşk, en derin kuyumuza düşen keman
yürüdüğümüz yollar daralırken
çökerken altımızdaki merdivenler
sevgilim
yalnızca kanatlarına güven
- 15 sevdalılar bilir
bir kuş yağmurudur ilkbahar
sevmeyi beceremeyenlerin koyduğu yasaklar
çözölüp gider çocuk gölgelerinde yazın
ve ağzımızın içinde dağılır aşk
20 sapsarı bir şeker gibi erirken sonbahar
bitmeyen bir kıştan söz açılırsa sevgilim
sevgilim
yalnızca kanatlarına güven
- elimi uzattığımda sana gemileri göstermek için
25 dümende kan kokusuyla bayılmış bir kaptan
ateşin yüreğine sürüklenen bir ülke ufukta
ve çekirge sürüleri yolcu bavullarından çıkan
sevgilim
dökülürken tüyleri
30 savaş uçaklarına çarpan güvercinlerin
her gün değişen atlasların içinde tara saçlarını
ve yalnızca kanatlarına güven
- götürürlerse bir gün beni ellerim iplerle bağlı
şiiirlerimin bilmediği yerlere ve hiç kimsenin
35 alnımdan fırlayacak göçmen bir kuş gibi dur
dünyanın paslanmış sırtında
ve bensizliğe havalanırken
korkma sevgilim
sevgilim
40 yalnızca kanatlarına güven

Akgün Akova, “Aşk ve Kuyrukluyıldız” adlı kitabından

- (a) Şiirin başlığının önemi ve şiirin mesajını nasıl yansıttığı hakkında ne söyleyebilirsiniz?
  - (b) Okuyucudan duygusal bir tepki almak için şairin kullandığı dilbilimsel ve yapısal unsurları tartışınız.
-